

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	29006 - Recursos Territorials / 1
Titulació	Grau de Turisme (Centre adscrit del Consell Insular d'Eivissa) - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Gerard Mora Ferragut gerard.mora@uib.cat	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					

Contextualització

L'assignatura de Recursos Territorials és de caràcter bàsic als estudis de Grau en Turisme. Com qualsevol matèria científica té uns fonaments teòrics i un desplegament guiat per principis metodològics: es tracta de definir una àrea d'estudi centrada en el coneixement progressiu del territori, el qual s'anirà concretant amb la selecció d'un conjunt de recursos que són essencials per a l'activitat turística a l'entorn de les Illes Balears. Així l'alumne aprendrà la importància dels recursos clima; platja i paisatge, tot amb una introducció prèvia sobre el concepte recurs territorial i els seus lligams amb el turisme.

No es tracta de refermar la importància de la modalitat "sol i platja", ans al contrari, es fomentarà l'adquisició d'un cert esperit crític sobre la situació actual del binomi turisme – territori per tal de comprovar com hi ha alternatives que francament milloren els resultats presents en el nostre àmbit d'estudi.

En la part final de l'assignatura s'assolirà la capacitat de relacionar els recursos turístics fonamentals en una visió de conjunt, resultant de l'anàlisi del paisatge, vertader eix de la planificació i gestió del turisme a les destinacions més avançades pel que fa als models sostenibles de gestió turística.

El paradigma a partir del qual es proposa en aquesta assignatura l'estudi dels recursos territorials turístics és precisament la sostenibilitat, però en el sentit genuí del terme, es a dir, la millora de les condicions generals de vida que pot aportar el turisme en les vessants socials, mediambientals i econòmiques a partir d'una gestió en la qual es garanteixi la disponibilitat d'aquests recursos per a les generacions futures.

L'assignatura Recursos Territorials té una estreta relació amb les matèries de Geografia Turística, Gestió del Patrimoni Cultural, Estructura del Mercats Turístics, així com totes aquelles altres vinculades de manera directa amb la gestió sostenible.

El coneixement de les principals solucions de planificació i gestió dels recursos territorials permetrà als graduats en turisme incorporar-se als diferents nivells de les administracions públiques pel que fa als àmbits de competències en la gestió del territori. Tanmateix, en el sector privat els facultarà per al desplegament de pràctiques empresarials sostenibles pel que fa al tractament adequat del territori (gestió de la qualitat, obtenció

Guia docent

de certificacions de reguladors – prescriptives i voluntàries- etc.), així com a la presa en consideració dels recursos com una oportunitat de crear i mantenir activitats econòmiques sostenibles dins l'àmbit del turisme.

Requisits

Essencials

Com a requisits essencials es consideren un conjunt de coneixements bàsics sobre geografia: escala, lectura i interpretació elemental de mapes; distinció del components essencials d'un ecosistema, paràmetres bàsics de mesura de les variables climàtiques i coneixements primaris sobre els elements dels espais costaners.

L'alumne haurà d'aportar i desenvolupar habilitats de treball en equip, així com de síntesi i posterior re-elaboració dels coneixements que s'aniran adquirint en les sessions de caire teòric i pràctic. Desplegarà actituds de participació en l'apropament a la realitat dels recursos, particularment pel que fa a la platja i el paisatge on es duran a terme algun tipus de pràctiques sobre el terreny.

Recomanables

Són recomanables alguns coneixements a nivell bàsic de certes eines ofimàtiques com són ara els programes de tractament d'imatges digitals, la compartició d'informació a les xarxes socials, així com la capacitat de comunicar, de manera formalment correcta, els coneixements adquirits a partir de textos sintètics que és lliuraran en forma de pràctiques obligatòries i pràctiques voluntàries avaluables.

Competències

Específiques

- * * CE-3: Reconèixer les formes en què l'organització social i territorial incideixen en les modalitats turístiques, el desenvolupament turístic, així com els impactes del turisme en el medi natural i en l'ordre social dels territoris en que es desenvolupa.
- * * CE-5: Demostrar un coneixement general de les diferents formes que adopten els espais turístics en el món, així com també ser capaç d'analitzar els factors que intervenen en la seva configuració.
- * * CE-11: Conèixer i aplicar els conceptes, mètodes i eines que permeten la gestió responsable dels recursos, la protecció del medi i l'ús sostenible del territori.

Genèriques

- * * CG-2: Saber aplicar els coneixements tècnics i metodològics al treball d'una forma professional, integrant els diversos camps d'estudi relacionats amb el turisme i posseir les competències a través de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes en la seva temàtica d'estudi.
- * * CG-3: Tenir la capacitat de reunir i d'interpretar dades quantitatives, qualitatives i espacials per tal de poder emetre judicis amb reflexió crítica sobre temes de significació territorial, social, econòmica, científica i ètica relacionats amb el turisme.

Guia docent

Bàsiques

* Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Aquesta assignatura s'estructura en quatre temes que acaben per tenir lligams i relacions entre si que es fan força evidents al darrer, dedicat a l'estudi del paisatge com a recurs turístic. Els continguts s'haurien d'anar assimilant de manera progressiva i constant per tal de tenir-los presents quan se'n facin referències en els diversos temes. Així, el clima és un component essencial del gaudi a la platja a partir d'uns requeriments de mínims pel que fa a la temperatura, l'absència de precipitacions diürnes, etc. Aquests paràmetres del clima s'hauran estudiat al tema 2 i serviran per a comprendre molt millor les característiques que són pròpies del recurs que s'estudia al tema 3 (el paisatge) i al tema 4 (la platja).

Continguts temàtics

Bloc 1. Introducció. definició de conceptes

- 1.1 La dinàmica de l'espai turístic
- 1.2 Estructures i processos del desenvolupament turístic
- 1.3 Recursos Territorials i accessibilitat
- 1.4 Tipologies de desenvolupament turístic al territori

Bloc 2. El Clima com a recurs turístic

- 2.1 Relacions fonamentals entre clima i turisme
- 2.2 Exigències fonamentals del turista en relació al clima
- 2.3 Índexs fonamentals d'idoneïtat per a la pràctica del turisme a l'aire lliure. Cas d'estudi: el clima i l'activitat turística a Eivissa
- 2.4 Criteris d'aptitud en la relació recursos territorials i clima
  - 2.4.1 La platja i els banys
  - 2.4.2 Activitats nàutiques
  - 2.4.3 Activitats de gaudi del medi ambient
  - 2.4.4 Particularitats del clima en els centres turístics

Bloc 3. El paisatge com a recurs turístic

- 3.1 Dificultats de conceptualització entorn del terme paisatge
- 3.2 Mètodes tradicionals d'avaluació del paisatge
  - 3.2.1 Mètodes d'anàlisi per components
  - 3.2.1 Mètodes d'anàlisi per preferències del usuari
- 3.3 Mètodes actuals d'avaluació del paisatge
  - 3.3.1 El paisatge tradicional
  - 3.3.2 El paisatge cultural

Guia docent

3.3.3 El paisatge cultural tradicional

Bloc 4. La platja com a recurs turístic

4.1 Aptituds de la platja per a l'activitat turística

4.2 Jerarquització de les platges

4.2.1 Jerarquies primàries

4.2.1.1 Factors interns

4.2.1.2 Factors ambientals

4.2.1.3 Accessibilitat

4.2.2 Factors de ponderació

4.2.3 Aptituds de les platges, cas d'estudi: les platges d'Eivissa

Metodologia docent

A les classes teòriques s'adquiriran coneixements sobre els diferents recursos que després es posaran en pràctica i s'ampliaran als continguts pràctics amb l'ús de bibliografia científica impresa o disponible a Internet, generalment en llengua anglesa. Els continguts pràctics es realitzaran en grups de dos alumnes formats de manera lliure entre tots els alumnes a l'inici del quadrimestre.

Volum de treball

L'assignatura té una doble component de volum de treball. D'una banda el realitzat amb l'assistència regular a les classes teòriques i pràctiques de les quals s'obtenen els coneixements necessaris per a superar l'assignatura, així com les habilitats i competències que es descriuen a l'apartat corresponent i al de contextualització de la matèria.

D'altra banda, el treball individual i en grup dut a terme pels alumnes de manera no presencial, havent-se de lliurar una pràctica obligatòria, a banda d'una altra pràctica opcional a la fi del semestre. Amb aquest treball es comprova com els coneixements adquirits a l'aula tenen una aplicació immediata en la gestió i planificació de l'activitat turística pel que fa als recursos lligats al territori.

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Continguts teòrics	Grup gran (G)	Adquisició dels coneixements previstos en els continguts pel que fa a la part teòrica. L'assistència a les sessions teòriques és altament recomanable. En alguns temes es realitzaran pràctiques amb dades estadístiques, lectura i interpretació d'imatges i altres aproximacions al món real de l'activitat turística. En el decurs de les sessions s'anirà lliurant material imprès complementari a l'estudi dels aspectes teòrics	55
Classes pràctiques	Continguts pràctics	Grup mitjà 2 (X)	Resolució de supòsits pràctics per aquelles parts dels respectius temes (2, 3 i 4) que requereixen de l'utilització de materials específics (mapes; propostes estructurades de dades; fórmules per a determinats càlculs, etc.) amb els quals	5

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			s'obtenen resultats d'anàlisi i de síntesi a partir de dades reals sobre destinacions turístiques	

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom en grup	Pràctiques optatives	Es tracta d'una pràctica voluntària, amb els mateixos grups de dos alumnes que consistirà en l'anàlisi i posterior síntesi de continguts bàsics i complementaris que en cas de lliurar-se serà avaluada, reduint la ponderació de la prova final. L'admissió d'aquesta pràctica i posterior avaluació requereix d'haver lliurat la pràctica obligatòria de l'apartat anterior. La data de lliurament serà la mateixa que la de la prova objectiva durant el mes de juny 2017	44
Estudi i treball autònom en grup	Pràctiques obligatòries	Es realitzarà una pràctica en grups de dos alumnes, d'anàlisi i posterior síntesi de continguts bàsics i complementaris que tindran incidència en l'avaluació final. Aquesta pràctica es realitzarà durant el període semestral. La data límit per al seu lliurament serà el 29 de maig	44
Estudi i treball autònom individual o en grup	Recepció dels materials lliurats pel docent	Mitjançant el correu electrònic es comunicaran i difondran articles, enllaços imatges i qualsevol altra tipus de material digital adient per a complementar la bibliografia bàsica. Es lliuraran també els materials necessaris per a la realització de les pràctiques avaluables i tanmateix es resoldran dubtes durant els períodes no lectius que tinguin relació amb aquestes mateixes pràctiques	2

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Els procediments d'avaluació es duran a terme en una triple modalitat:

1. Prova escrita a desenvolupar en la data senyalada que es correspondrà amb la fi de les activitats presencials, la qual consistirà en respondre a una pregunta de les tres proposades a l'enunciat durant un període de temps no superior a dues hores.
2. Elaboració i lliurament d'una pràctica obligatòria durant el període lectiu, la qual contindrà en el seu enunciat la identificació dels objectius a assolir, els aspectes formals a seguir i la resolució de tres o quatre exercicis que tindran vinculació directa amb alguns recurs pedagògic (article o conjunt d'articles, anàlisi de continguts en línia, etc.) que faci referència als temes de l'assignatura.

Guia docent

3. Elaboració i lliurament d'una pràctica voluntària amb les mateixes característiques que la pràctica obligatòria

Així els alumnes que optin per l'itinerari d'avaluació A, tindran una prova escrita que ponderarà un 70% de la qualificació final. La pràctica 1 ho farà en un 30% .

Els alumnes que optin per l'itinerari d'avaluació B tindran una prova escrita que ponderarà un 50% de la qualificació final. La pràctica 1 ho farà en un 30% i la pràctica 2 en un 20%. A aquest segon itinerari només pot accedir-s'hi un cop s'ha lliurat la pràctica 1 obligatòria

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Continguts teòrics

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Adquisició dels coneixements previstos en els continguts pel que fa a la part teòrica. L'assistència a les sessions teòriques és altament recomanable. En alguns temes es realitzaran pràctiques amb dades estadístiques, lectura i interpretació d'imatges i altres aproximacions al món real de l'activitat turística. En el decurs de les sessions s'anirà lliurant material imprès complementari a l'estudi dels aspectes teòrics
Criteris d'avaluació	Els criteris d'avaluació pel que fa a la prova escrita seran els derivats de la comprovació de què els continguts exposats per l'alumne es corresponen amb els coneixements exposats durant el treball presencial, tant pel que fa a la part teòrica com a la pràctica.

Percentatge de la qualificació final: 70% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B

Pràctiques optatives

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Es tracta d'una pràctica voluntària, amb els mateixos grups de dos alumnes que consistirà en l'anàlisi i posterior síntesi de continguts bàsics i complementaris que en cas de lliurar-se serà avaluada, reduint la ponderació de la prova final. L'admissió d'aquesta pràctica i posterior avaluació requereix d'haver lliurat la pràctica obligatòria de l'apartat anterior. La data de lliurament serà la mateixa que la de la prova objectiva durnant el mes de juny 2017
Criteris d'avaluació	Les pràctiques s'avaluaran segons l'adequació de les respostes als requisits formals, a l'acompliment dels objectius de l'enunciat de cada una (fonamentalment les parts que representin una certa aportació personal dels alumnes) i a la bondat de les respostes pel que fa als enunciats dels exercicis proposats a les mateixes. A l'itinerari A es considera l'elaboració d'una pràctica, mentre que a l'itinerari B (opcional per a l'alumne) es consideren dues pràctiques. Per accedir a l'itinerari B s'ha d'haver lliurat la primera pràctica

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari B

Guia docent

Pràctiques obligatòries

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Es realitzarà una pràctica en grups de dos alumnes, d'anàlisi i posterior síntesi de continguts bàsics i complementaris que tindran incidència en l'avaluació final. Aquesta pràctica es realitzarà durant el període semestral. La data límit per al seu lliurament serà el 29 de maig
Criteris d'avaluació	Les pràctiques s'avaluaran segons l'adequació de les respostes als requisits formals, a l'acompliment dels objectius de l'enunciat de cada una (fonamentalment les parts que representin una certa aportació personal dels alumnes) i a la bondat de les respostes pel que fa als enunciats dels exercicis proposats a les mateixes. A l'itinerari A es considera l'elaboració d'una pràctica, mentre que a l'itinerari B (opcional per a l'alumne) es consideren dues pràctiques. Per accedir a l'itinerari B s'ha d'haver lliurat la primera pràctica

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

La bibliografia considerada com a bàsica és aquella necessària per al treball correcte de cada un dels quatre temes que componen l'assignatura. En alguns casos són publicacions que compten amb alguna antiguitat però que, bé sigui pel seu caràcter pioner o bé sigui per l'aportació metodològica que proposen, continuen sent essencials per a la nostra matèria.

En el cas de la bibliografia complementària es trobaran articles que d'una manera o altra incideixen en els aspectes de la part bàsica, però actualitzant-ne les troballes o millorant les propostes de planificació i/o gestió dels recursos territorials, per la qual cosa gairebé sempre han estat publicats en dates més recents.

Bibliografia bàsica

- Àlvarez Cuervo, R. (1987). Jerarquización de los recursos turísticos. *Estudios Turísticos*, 94, pàg. 77-100
- Antrop, M. (1997). The concept of traditional landscapes as a base for landscape evaluation and planning. The example of Flanders Region. *Landscape and Urban Planning*, 38, pàg. 105-117
- Besancenot, J.P. (1991). *Clima y turismo*. Barcelona : Masson
- Farina, A. (2000). The Cultural Landscape as a Model for the Integration of Ecology and Economics. *BioScience*, vol. 50, 4, pàg. 313-320
- Nohl, W. (2001). Sustainable Landscape use and aesthetic perception. Preliminary reflections on future landscape aesthetics. *Landscape and Urban Planning*, 54, pàg. 223-237
- Pearce, D. *Desarrollo turístico*. (1988). Mèxic: Trillas

Bibliografia complementària

- Antrop, M. (2000). Background concepts for integrated landscape analysis. *Agriculture, Ecosystems and Environment* 77, pàg. 17-28
- Antrop, M. (2005). Why Landscapes of the past are important for the future. *Landscape and Urban Planning*, 70, pàg. 21-34
- Ariza, E. Et al. (2010). Proposal for an integral Quality Index for Urban and Urbanized Beaches. *Environmental Management* 45, pàg. 998-1013
- Ayuso, A. M. ; Delgado, A. (2010). Els indicadors de paisatge: un nou repte per a la sostenibilitat. [en línia].

Guia docent

- Bourassa, S. C. (1988). Toward a Theory of Landscape Aesthetics, a Landscape and Urban Planning, núm. 15, pàg. 241-252
- Cats - Baril, W.L. ; Gibson, L. (1987). Evaluating Landscape Aesthetics: a Multi-Attribute Utility Approach, a Landscape and Urban Planning, núm.14, pàg. 463-480
- Daniel, T. C. (2001). Whiter scenic beauty? Visual Landscape quality assessment in the 21st century, a Landscape and Urban Planning, núm. 54, pàg. 267-281
- De Freitas, C.R. ; Scott, D. McBoyle, G. (2011). A second generation climate index for tourism (CIT): specification and verification. International journal of Biometeorology 52, pàg. 399-407
- Farina, A. ; Bogaert, J. ; Schipani, I. (2005). Cognitive landscape and information: new perspectives to investigate the ecological complexity. BioSystems, 79, pàg. 235-240
- Gómez Martín, M. B. (2005). Reflexión geográfica en torno al binomio clima-turismo. Boletín de la A.G.E. 40, pàg. 111-134
- Gore, S. (2007). Framework development for the beach management in the British Virgin Islands. Ocean and Coastal Management 50, pàg. 732-753
- Howley, P. Landscape aesthetics: assessing the general public' preferences towards rural landscapes, a Ecological Economics, núm. 72, pàg. 161-169
- Orzechowska-Szajda, I. (2014). Complexity as an Indicator of Aesthetics Quality of Landscape a Technical Transactions. Architecture, 10-A, pàg. 82-93
- Parsons, R. ; Daniel, T.C. (2002). Good looking: in defense of scenic landscape aesthetics, a Landscape and Urban Planning, núm. 60, pàg. 43-56
- Roig i Munar, F. X. (2003). Análisis de la relación entre la capacidad de carga física y capacidad de carga perceptual en la playas naturales de la isla de Menorca. Investigaciones geográficas, 31, pàg. 107-118
- Rowntree, L. B. ; Conkey, M. W. (1980). Symbolism and the Cultural Landscape. Annals of the Association of American Geographers, vol. 70, 4, pàg. 459-474
- Scott, D. McBoyle (2004). Using a 'Tourism climate index' to examine the implications of climate change for climate as a tourism resource. [en línia].
- Tuan, Y-F. (2013). Romantic Geography in search of the sublime landscape. Madison : The University of Wisconsin Press
- Yepes, V. ; Medina, J.R. (2009). Gestión de playas encajadas de uso intensivo. IX Jornadas Españolas de Ingeniería de Costas y Puertos, pàg. 297-304
- Zacarias, D.A. ; Williams, A. ; Newton, A. (2011). Recreation carrying capacity estimations to support beach management at Praia de Faro, Portugal. Applied geography 31, pàg. 1075-1081

Altres recursos

Atesa la volatilitat dels recursos existents a la xarxa Internet, es faran servir aquells que estiguin disponibles en el moment de treballar els diferents temes de l'assignatura. A hores d'ara, com a recurs estable es pot esmentar pel que fa al tema del Paisatge com a Recurs Turístic, el portal de l'Observatori del paisatge de Catalunya al localitzador URL <http://www.catpaisatge.net/cat/observatori.php>